

UP Board Solutions for Class 7 Sanskrit chapter 11 सिंह दिलीपयोः संवाद

अभ्यासः

प्रश्न 2.

एकवाक्येन उत्तरत

(क) कुम्भोदरः कस्य सेवकः आसीत्?

उत्तर :

कुम्भोदरः भगवतः शङ्करस्य सेवकः आसीत्।

(ख) माता पार्वती के वृक्षं पुत्रवत् पालितवती?

उत्तर – माता पार्वती देवदारुवृक्षं पुत्रवत् पालितवती।

(ग) क्षतात् कः त्रायते?

उत्तर :

क्षतात् क्षत्रियः त्रायते।

(घ) राजा करू पुरतः अवनत्य स्वशरीरं समर्पयति?

उत्तर :

राजा सिंहस्य कुम्भोदरस्य पुरतः अवनत्य स्वशरीरं समर्पयति।

प्रश्न 3.

निम्नलिखितपदानि निर्देशानुसार परिवर्तयत (परिवर्तित करके) यथा- सिंहः (प्रथमा बहुवचने)

यथा – सिंहः	(प्रथमा बहुवचने)	सिंहाः
बालकः	(प्रथमा बहुवचने)	बालकाः
वानरः	(तृतीया एकवचने)	वानरेण
कुम्भोदरः	(द्वितीय बहुवचने)	कुम्भोदरं
गजः	(षष्ठी एकवचने)	गजानाम्

प्रश्न 4.

वाक्यशुद्धिं कारयत (शुद्ध करके)

(क) इमं देवीदारु वृक्षं पुत्रवत् पालितवती।

(ख) तावत् अस्य गुहायां स्थितोऽस्मि।

(ग) इयं गुरोः धेनुः मया निश्चयेन रक्षणीया।

(घ) इमां धेनुं त्यज।

इमं देवदारुवृक्षं पुत्रवत् पालितवती।

तावत् अस्यां गुहायां स्थितोऽस्मि।

इयं गुरोः धेनुः मया निश्चयेन रक्षणीया।

इमां धेनुं त्यज।

प्रश्न 5.

सन्धि-विच्छेदं कुरुत (सन्धि-विच्छेद करके)

पदम्
यथा- रक्षणार्थम्
ममार्थम्
उच्छिन्नम्
स्थितोऽस्मि

सन्धि-विच्छेदः
रक्षण + अर्थम्
मम + अर्थम्
उत् + अर्थम्
स्थितः + अस्मि

प्रश्न 6.

मजूषातः पदानि चित्वा वाक्यानि पूरयत (वाक्य पूरे करके)

(क) इमं देवरारुवृक्षं पुत्रवत् पालितवती।

(ख) गजस्य अनया दुष्कृत्या माता अतीव दुःखिता अभवत्।

(ग) भवान् माँ हन्तुं समर्थः न भविष्यति।

(घ) क्षतात् त्रायते इति क्षत्रिः

(ङ) इमां धेनुं त्यज।

प्रश्न 7.

अधोलिखितपदानि प्रयुज्य वाक्यरचनां कुरुत (करके)

यथा- वृक्षः = अत्र एकः आग्र वृक्षः अस्ति।

सिंहः = अत्र एकः सिंहः अस्ति।

राजाः = अत्र एकः राजा अस्ति।

सेवकः अत्र एकः सेवक अस्ति।